

Oponentský posudek na bakalářskou diplomovou práci Radky Kučerové: Změny v intersexuálních interakcích v průběhu menstruačního cyklu

Bakalářská diplomová práce Radky Kučerové obsahuje jak literární přehled ke studovanému tématu, tak zpracování dat z vlastního výzkumu. Text je přehledně a logicky členěn do kapitol. Rozsah práce i množství citované literatury považuji za plně dostačující (76 citovaných pramenů).

V části věnované literárnímu přehledu se autorka věnuje popisu menstruačního cyklu, hypotézám o původu skryté ovulace u člověka, širokému spektru změn, ke kterým dochází a také nonverbální komunikaci. Vlastní výzkum se pak týká ověřování předpokladu, že nonverbální komunikace mužů se liší podle fáze cyklu ženy, se kterou interagují.

Literární přehled s velkým počtem citovaných pramenů je jistě důkazem autorčiny snahy získat dostatečný teoretický přehled relevantní ke studovanému tématu. Z této části považuji za zdařilé zvláště části o změnách v rámci cyklu a o nonverbální komunikaci. Autorka však často sklouzává jen k přehledovému výčtu zjištěných výsledků, ale málokde jsou například protichůdné výsledky konfrontovány, či je nabídnuto nějaké možné vysvětlení, proč se výsledky liší. Zcela v duchu seznamu je například koncipovaná kapitola týkající se hypotéz o skryté ovulaci. Nejsou zde diskutovány predikce jednotlivých hypotéz a zda odpovídají reálným datům. V menší míře trpí stejným problémem i kapitola o změnách v rámci cyklu. Nezapadající výsledky jsou většinou ponechány bez návrhů na možná vysvětlení. Vlastní výzkum je pak zpracován velmi přehledně a to zejména metodika a výsledky.

Celá práce je teoreticky založená na teorii skryté/neinzerované ovulace a jejím evolučním významu u člověka. V evolučním kontextu by tedy jistě nebylo nepodstatné zmínit, jak je to s menstruačním cyklem a inzercí ovulace u našich nejbližších příbuzných tedy primátů, přinejmenším alespoň lidoopů. To by také autorce umožnilo lépe diskutovat potenciál zmiňovaných hypotéz, které skrytou ovulaci u člověka vysvětlují.

Jako jediný zdroj informací o inzerci ovulace u primátů je citován Diamond (navíc s jiným rokem v textu a v seznamu) a jeho populárně naučná kniha, což mi nepřijde vhodné.

Připomínky a otázky:

Protože bakalářská práce je zpravidla prvním ucelenějším odborným textem autora, považuji za přínosné věnovat větší pozornost i méně podstatným detailům. Věřím, že podrobnější posudek tak poslouží autorce ke zlepšení její další práce s odborným textem. Podstatné připomínky, na které by mělo být reagováno při obhajobě, jsou tučně.

str.8:

- **Z textu by mohlo vyznívat, že sexuální receptivita žen nezávislá na období plodnosti je specifickým znakem člověka. Je tomu skutečně tak?**
- **autorka píše: Budeme li předpokládat, že ovulace byla dříve signalizována a posléze ztracena, ...Můžete specifikovat kdy a kde byla podle vás signalizována a kdy ztracena?**
- **Vysvětlení některých hypotéz není zcela jasné, tedy takové, aby odlišovalo jednu od druhé, případně není upozorněno že ne všechny hypotézy se vzájemně vylučují. Taková nejasnost platí například v případě objasnění hypotéz “matení otcovství“ a “zabránění infanticidy“.**

- v závěrečném shrnutí se dovídáme že dvě hypotézy jsou považovány za pravděpodobnější (bohužel ne už proč). Jsou však skutečně protichudné? Respektive tak jak z textu autorky vyplývá, že hypotéza matení otcovství je proti sociální monogamii?

str. 13:

- formulace “Poměr pasu a boků se výrazně snížil v období okolo ovulace, což je u mužů považováno za atraktivní. “ by bylo asi vhodné změnit na ... “což je muži považováno za atraktivní“
- V souvětí “V uvedených výzkumech... “ mělo být přestože a ne přesto jinak to nedává smysl
- formulace “pozitivní souvislost“ mi nepřijde jako nejšťastnější, jak by pak vypadala negativní souvislost?

str. 14 a str. 20

- **Zde se čtenář dovídá o dvou, do teorií poměrně nezapadajících, výsledcích a to o proměnlivosti chůze ženy v průběhu cyklu a preference neochlupeného hrudníku. Mohla by autorka nějak komentovat možná vysvětlení těchto výsledků? V práci bohužel chybí.**

str. 25

- **Existuje nějaké vysvětlení proč hodnotitelé lépe odhadují projevy zájmu u mužů než u žen?**

str 28

- **Jaké jsou ony odlišné strategie mužů a žen při seznamování? Po takovém tvrzení bych očekávala jiné shrnutí než kdo s jakou frekvencí používá jaké prvky.**

str 32

- Pochopit finální počet zkoumaných mužů není z textu zcela snadné, ale nakonec jsem došla k číslu 32. Je to správně?
- U mužů, od kterých bylo k dispozici více videí, byly jejich údaje zprůměrovány. Jaká byla v tomto ohledu ve vzorku variabilita, tj. u kolika mužů byl hodnocen skutečně jen jeden záznam (v obou kategoriích) a u kolika bylo například oněch maximálních 7? Lišili se nějak hodnoty, respektive jejich variabilita, pro průměrované a neprůměrované muže?

str.35

- U definice prvku rozhlížení, je uvedeno v jakých situacích se vyskytuje. Jedná se již o výsledek? nebo je to součást definice? Pokud ano, rozhlížení mimo tuto situaci nebylo zaznamenáno?
- Co chtěla autorka říci větou: Celkem je tedy k hodnocení 64 (videí) x 18 (prvků). To by totiž předpokládalo že všechny prvky jsou na všech videích, což evidentně nebyly.

str 39

- **Spíše než grafy výskytů projevů bych uvítala informaci o variabilitě frekvence jednotlivých prvků v rámci jednotlivých záznamů. Například minimální, maximální a průměrný počet daného prvku ve všech videích. Pokud by byla tato variabilita malá mohla by pomoci vysvětlit nesignifikantní výsledky. Například nedovedu si představit velkou variabilitu v prvku “podání ruky“.**
- **Proč nebyla u prvků s měřenou délkou chování, také měřena jejich frekvence? Jak sama autorka v diskuzi zmiňuje mohlo by to přinést zajímavé výsledky a s využitím programu Interact by to neznamenovalo mnoho práce navíc.**

str.42

- V diskuzi je zmíněn jeden nesignifikantní výsledek, který se blíží indikativní hladině průkaznosti. Následná formulace by tedy měla být opatrnější než u průkazného výsledku, například použitím spojení „mají tendenci“

str.43

- **Odstavec vysvětlující první možnou příčinu neprůkazných výsledků mi přijde velmi nejasný. Autorka se zde odvolává na možnost ovládnutí nonverbální komunikace u mužů, což je jistě potenciálně možné, ale staví ji do kontrastu s méně ovlivnitelnými změnami, které se ale po většinou týkají žen. Argumentace tak není úplně jasná.**
- **Ovládnutí nonverbálního chování případně zmiňovaná stylizace jsou nepochybně zajímavé možnosti vysvětlení, zvláště pokud se jedná o studovaný způsob seznamování. Existují práce, které by porovnávali nonverbální chování osob v nějaké „přirozené“ a „experimentální“ situaci? Nebo studie schopností kontrolovat neverbální projevy u běžné populace?**

str. 44

- Není mi úplně jasné, zda rozpoznání prvku roztažené nohy, bylo problematické kvůli umístění kamery nebo kvůli definici, jak z textu spíše vyplývá. Pokud je prvek definován tak, že kolena přesahují úroveň ramen, neměl by s jeho rozpoznáním být problém. Pokud ano, mělo dojít ke změně definice.

str.45

- **Autorka navrhuje pro další studie sledovat výskyt prvků nervozity, což by mohlo analýzu zkoumaných prvků vhodně doplnit. Proč však předpokládá, že interakce se ženou v plodné fázi by na muže působila spíše uklidňujícím dojmem? Nemohlo by o být i právě naopak?**

Citace:

- používání citací by mělo mít jednotnou formu a to jak v rámci textu tak v seznamu citací v závěru práce
- standardní citace pokud používáte jména autorů přímo v textu je, že v závorce následuje rok vydání citované práce: například Podle Freemana a Wonga (1995) .... Naopak v této práci je rok velmi často opomíjen.
- Není správné ve větách používat jméno autora v textu a pak citace jeho práce na závěr např. str 20 *Grammer předpokládá, že androstenon by mohl souviset se zdravím mužů a považuje ho za důležitý sexuální atraktant (Grammer, 1993)*. Lépe je zvolit jednu z variant: Grammer (1993) předpokládá ... bez citace na závěr. nebo Předpokládá se .... (Grammer, 1993).
- V seznamu citací je pak u publikací s více autory nutné uvádět jména všech spoluautorů, nikoli jen a kol. jak je tomu v textu.
- v práci je v textu citován Diamond (1998) v seznamu je pak Diamond (2003), nehledě na to mi připadá nevhodné používat jako zdroj pro bakalářskou práci populární literaturu.

Přes uvedené výtky považuji zpracování tématu a podobu předložené práce za plně vyhovující nárokům na bakalářskou diplomovou práci a doporučuji ji k obhajobě s hodnocením výborně.

V Českých Budějovicích 31.5. 2010

Mgr. Martina Konečná